

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. หลักการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 1.1 การวางแผนงานวิชาการ
 - 1.2 การบริหารงานวิชาการ
 - 1.3 การจัดการเรียนรู้
 - 1.4 การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ
 - 1.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน
 - 1.6 การแนะแนวการศึกษา
 - 1.7 การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ
2. การบริหารจัดการสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
 - 2.1 กำเนิดและพัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน
 - 2.2 ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา
 - 2.3 แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
 - 2.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียน
3. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง
 - 3.1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง
 - 3.2 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5
 - 3.3 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง
4. แนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ
5. แนวคิดการวิจัยเชิงสำรวจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 การวิจัยในประเทศ

6.2 การวิจัยในต่างประเทศ

1. หลักการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจของการบริหารงานสถานศึกษา เพราะเป็นงานที่ครอบคลุมในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับในการดำเนินงานบริหารงานวิชาการ นักวิชาการและนักการศึกษาได้อธิบายถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

กมล ภู่งประเสริฐ (2545, หน้า 9 – 18) กำหนดขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. การบริหารการประเมินผลการเรียน
4. การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. การบริหารวิจัยและพัฒนา
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 145) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 การศึกษาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรและการจัดระบบ
 - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.3 สื่อการเรียนรู้
 - 1.4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553ก, หน้า 31) ได้ระบุถึง ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการว่า ประกอบด้วย 17 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 8. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 9. การนิเทศการศึกษา
 10. การแนะแนว
 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
 12. การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง
 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 14. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน และสถานประกอบการ และสถานที่จัดการศึกษา
 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา
 16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนใช้ในสถานศึกษา
 17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 5) ได้กำหนดแนวทางและให้ ความสำคัญของมาตรฐานการปฏิบัติงาน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยจัดทำ เอกสารมาตรฐานการ ปฏิบัติงาน โรงเรียนมัธยมศึกษา ฉบับ พ.ศ. 2552 และได้อธิบายขอบข่ายของงานวิชาการ มีทั้งหมด 7 ภารกิจหลัก ดังนี้
1. การวางแผนงานวิชาการ
 2. การบริหารงานวิชาการ
 3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 4. การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ
 5. การวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน
 6. การแนะแนวการศึกษา
 7. การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 30) ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สัมมา ธนินิธิ์ (2556, หน้า 99) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึงการดำเนินงานด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการหลักสูตร และแผนการเรียนรู้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนรู้ การวางแผนการดำเนินงานวิชาการ
2. การจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย การจัดทำตารางสอนการกำหนดผู้สอน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร
3. การจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดดำเนินการเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ ห้องสมุด นวัตกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
4. การนิเทศและการพัฒนาการเรียนการสอน ประกอบด้วย การติดตามการดำเนินการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาครู การประชุมทางวิชาการ
5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนประกอบด้วย การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การประเมินผลการสอนของครู การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา

สรุปได้ว่า งานวิชาการมีขอบข่ายในการบริหารงานแบบกว้าง ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่คล้ายคลึงกัน โดยจะขึ้นอยู่กับลักษณะการบริหารงานของแต่ละหน่วยงาน โดยขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ควรครอบคลุมทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน

งานวิชาการ 2) การบริหารงานวิชาการ 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ 5) การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน 6) การแนะแนวการศึกษา 7) การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ โดยมีรายละเอียดในการบริหารงานวิชาการ ในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 การวางแผนงานวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548 หน้า 11) กล่าวว่า เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดของงานดังนี้

1. แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน
2. โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร
3. บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอน ในแต่ละคาบของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอนเป็นหลัก

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 19) กล่าวว่า การวางแผนงานวิชาการ ต้องประกอบด้วย

1. การรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการให้เป็นระบบสะดวกในการนำไปใช้ และเป็นปัจจุบัน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติขึ้นในชั้นเรียน จัดทำเอกสารคู่มือครู หรือคู่มือนักเรียน พร้อมทั้งเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
2. การทำแผนงานวิชาการให้เป็นลายลักษณ์อักษร มีคณะกรรมการรับผิดชอบปฏิบัติ ตามแผน มีการดำเนินการตามแผน มีการติดตามประเมินผล และนำผลการปรับปรุงไปพัฒนางานวิชาการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 36) กล่าวว่า การวางแผนงานวิชาการ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายของการทำงานในสถานศึกษาโดยคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย
2. การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น เป็นการหาแนวทางที่จะช่วยให้แผนที่วางไว้สามารถนำไปปฏิบัติได้
3. การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นการนำเอาแผนที่มืออยู่ไปใช้อย่างมีเหตุผล
4. การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดจุดมุ่งหมาย เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของงาน แบ่งตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

5. การตรวจสอบแบบการทบทวน เป็นการประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามแผน คือ การประเมินผลระหว่างการทำงาน และการประเมินผลรวมยอด

สรุปได้ว่า การวางแผนงานวิชาการ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ มีการกำหนดคณะกรรมการวิชาการรับผิดชอบปฏิบัติตามแผนงาน มีการวางแผนกำหนดคณะกรรมการวิชาการในการติดตาม ประเมินผล และมีการจัดทำเอกสารคู่มือครูหรือคู่มือนักเรียน พร้อมทั้งเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

1.2 การบริหารงานวิชาการ

กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 7) ได้กำหนดกระบวนการขั้นตอนของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. การวางแผนพัฒนา หรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการวางแผนที่มีพื้นฐานมาจากสภาพที่เป็นปัญหา หรือความต้องการที่จะพัฒนางาน และกำลังงบประมาณ ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์
- 1.2 การกำหนดภารกิจ หรือพันธกิจ
- 1.3 การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 1.4 การกำหนดกลยุทธ์
- 1.5 การกำหนดแผนงานโครงการ

2. การนำแผนไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

2.1 การจัดองค์กรหรือจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบงาน ได้แก่ การกำหนด หัวหน้างาน หัวหน้าโครงการ ผู้ดำเนินงาน และภารกิจของผู้รับผิดชอบ

- 2.2 การสั่งการหรือมอบหมายงาน
- 2.3 การควบคุมงาน
- 2.4 การติดตามกำกับ
- 2.5 การประสานงาน
- 2.6 การนิเทศงาน

3. การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานสามารถ บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 3.1 การประเมินระหว่างดำเนินงาน
- 3.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดงาน

3.3 การรายงาน

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 19) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ ต้องประกอบด้วย

1. มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ขอบข่ายงานวิชาการ มีการทำแผนภูมิการบริหารงานวิชาการ มีการพรรณนางานวิชาการ โดยมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่

2. มีการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการดำเนินการจัดทำพัฒนาหลักสูตรตามองค์ประกอบหลักสูตร โรงเรียนและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศภายใน การกำกับและการติดตามประเมินผลหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

3. มีการจัดกลุ่มการเรียนรู้ ตามโครงสร้างของหลักสูตร โดยคำนึงถึงความพร้อมด้านอาคารสถานที่ บุคลากร และวัสดุครุภัณฑ์ โดยจัดกลุ่มการเรียนรู้ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจ เพื่อการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ มีการประเมินและปรับปรุงการจัดกลุ่มการเรียนรู้

4. มีการจัดตารางสอน โดยจัดตั้งคณะกรรมการจัดตารางสอน ทั้งตารางสอนรวม ตารางสอนรายบุคคล ตารางการใช้ห้องเรียน มีการติดตามการจัดการเรียนรู้ตามตารางสอน และมีการนำผลการติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาการใช้ตารางสอน

5. มีการจัดครูเข้าสอนตามตารางสอน มีแนวปฏิบัติในการจัดครูเข้าสอนที่แน่นอนและเหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและความถนัด หรือการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในการจัดครูเข้าสอนอย่างสม่ำเสมอ และมีการประเมินผล นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดครูเข้าสอน

6. มีการจัดครูสอนแทน ซึ่งมีแนวปฏิบัติในการจัดครูเข้าสอนแทน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความถนัด หรือการใช้สื่ออุปกรณ์จัดการเรียนรู้ มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังมีการประเมินผล และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดครูเข้าสอนแทน

7. มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานทางวิชาการ โดยมีผู้รับผิดชอบ มีระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการใช้ มีระบบการใช้และ/หรือเครือข่าย และมีการประเมินผลและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานทางวิชาการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 31) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ เป็นการกำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการ โดยมีงานต่อไปนี้
 - 1.1 จัดทำแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 1.2 จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน
 - 1.3 จัดครูอาจารย์เข้าสอน
 - 1.4 จัดทำโครงการสอน
 - 1.5 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน
 - 1.6 จัดตารางสอน
 - 1.7 ปฐมนิเทศนักเรียน
 - 1.8 การลงทะเบียนเรียน
2. ขั้นตอนดำเนินงาน เป็นขั้นที่จัดและดำเนินงาน รวมทั้งการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
 - 2.1 การดำเนินงานการสอนตามหลักสูตร โดยการดูแลให้การสอนเป็นไปตามโครงการสอนในแต่ละวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ
 - 2.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางวิชาการ
 - 2.3 งานเกี่ยวกับการบริการ การส่งเสริมให้มีการบริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อช่วยเหลือครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก
3. ขั้นส่งเสริมและติดตามผลในด้านวิชาการ เพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาและประเมินผลงานด้านวิชาการ ดังนี้
 - 3.1 ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ
 - 3.2 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย และนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้
 - 3.3 ริเริ่มและสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานด้านวิชาการ
 - 3.4 จัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา
 - 3.5 จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ
 - 3.6 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้น ลักษณะของคณะอาจจัดรวมกันเป็นคณะครูในแผนกเดียวกัน มาร่วมกันทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
 - 3.7 ส่งเสริมให้จัดตั้งชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการ เพื่อจัดกิจกรรมและเผยแพร่ทางด้านวิชาการ

3.8 ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมสัมมนาฝึกอบรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ

3.9 ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

สรุป การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำแผนภูมิ การพรรณนางานวิชาการและจัดทำคำสั่งคณะกรรมการวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและเอกสารประกอบหลักสูตร กำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมใน หลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดบูรณาการเนื้อหาเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีการจัดอบรมเชิง ปฏิบัติการ/อบรมสัมมนาให้ครูได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มีโครงการ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และนำผลประเมิน ไปใช้ในการพัฒนา หลักสูตร มีการกำหนดกลุ่มการเรียนรู้ โดยมีกลุ่มการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการกำหนดการประเมิน และปรับปรุงการจัดกลุ่มการเรียนรู้ มีการจัดตารางสอน จัดครูเข้าสอนตามตารางสอน โดยคำนึงถึง ความรู้ความสามารถและความถนัดหรือการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ มีการประเมินครูผู้สอนใน รายวิชา มีการจัดครูสอนแทน มีการประเมินผลและนำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัด ครูเข้าสอน มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานทางวิชาการ มีระเบียบหรือ แนวปฏิบัติในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใน มีการประเมินผลและพัฒนากำหนดนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานทางวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนรู้

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 22) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ ต้องประกอบด้วย

1. มีการจัดทำ การใช้ การปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมิ การให้ความรู้ครูในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ มีหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมกลุ่มสาระการ เรียนรู้ครบทุกรายวิชา มีหลักฐานการนำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้อย่าง สม่าเสมอ และตรวจสอบได้ ยังมีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการ เรียนรู้รายวิชา

2. มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยโรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาครูในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร โรงเรียน มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความ สนใจ ความถนัดของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และมีการประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. มีการจัดหา จัดทำ วัสดุ บำรุงรักษาและส่งเสริมการผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้ มีการจัดหา และจัดทำสื่ออุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการนำสื่อและอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีการบำรุงรักษาและเก็บไว้อย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้การผลิตสื่อและอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

4. มีการจัดสอนซ่อมเสริม มีการจัดสอนซ่อมเสริม โดยมีแนวปฏิบัติการสอนซ่อมเสริม มีการดำเนินการสอนตามแนวปฏิบัติ นำผลการสอนซ่อมเสริมมาวิเคราะห์และรายงาน นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงในการสอนซ่อมเสริม

5. มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังสอดคล้องกับหลักสูตร โรงเรียน มีการสำรวจความต้องการ ความสนใจและความถนัดของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเข้ากิจกรรม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนา การจัดกิจกรรม นักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 71) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง สถานศึกษามีแนวปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้ โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

จามจูรี จำเมือง (2554, หน้า 92) กล่าวว่า หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรคำนึงถึงหลักการดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนาารมณ์ของหลักสูตร
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน
3. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา
5. จัดกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน
6. จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม
7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ
8. จัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความท้าทายความสามารถของผู้เรียน
9. จัดกิจกรรมด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย
10. จัดกิจกรรมเสริมและมีการประเมินผลการทำกิจกรรม

สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง มีการจัดทำ ใช้ ปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ จัดหา ทำ ใช้ บำรุงรักษาและส่งเสริมการผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้

1.4 การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 27) กล่าวว่า การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ต้องประกอบด้วย

1. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างน้อย 6 ประเภท นักเรียนยังเข้าร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติและแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรม มีการประเมินผลการจัดกิจกรรม จนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งยังมีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาการอย่างน้อย 20 ชั่วโมงต่อปี และครูทุกคนได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาการ

3. การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ โดยมีการสำรวจความต้องการของครูและความจำเป็นของโรงเรียน มีการกำหนดแผนหรือโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร ดำเนินการตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนหรือโครงการ และนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

4. การจัดบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน มีการจัดบรรยากาศทางวิชาการอย่างน้อย 5 ประเภท โดยที่นักเรียนยังมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ มีการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการประเมินผลการจัดบรรยากาศทางวิชาการ และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. การส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดให้ครูนำความรู้ไปดำเนินการวิเคราะห์วิจัย นำผลการวิเคราะห์ วิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการประเมินผลการดำเนินการ นำผลการวิเคราะห์ วิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ และมีกาเผยแพร่ผลการวิเคราะห์ วิจัยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

6. การส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ครุภัณฑ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ไปใช้ มีการประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 204) กล่าวว่า บทบาทสำคัญโดยทั่วไปของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา คือการวางแผน จัดทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน จัดและบริหารชั้นเรียน จัดและดูแลรักษาอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ บริหารงานวิชาการ การเงิน บริหารงานบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยของผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้กำหนดบทบาทสำคัญไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมในการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน หมายความว่า ผู้สอนต้องถือว่าผู้เรียนเป็นคนที่สำคัญที่สุด เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนก็ต้องคำนึงถึงความแตกต่างดังกล่าว เช่น จัดให้คนเรียนช้าทำกิจกรรมที่ช่วยเน้นให้เข้าใจอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่วนคนเรียนเร็วที่เข้าใจแล้วได้รับกิจกรรมเสริมอย่างอื่น แต่อย่างน้อย ผู้เรียนที่แตกต่างกันก็ควรได้รับ

2. ฝึกทักษะและวิธีคิด สถานศึกษามีหน้าที่ฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักคิด เพิ่มพูนทักษะในการจัดการ ฝึกฝนการเผชิญสถานการณ์และปัญหาต่างๆ และสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา หมายความว่า การเรียนการสอนที่ดีไม่ใช่เน้นที่การท่องจำสาระในหนังสืออย่างเดียว

แต่ต้องเตรียมตัวผู้เรียนให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา เช่น อาจสมมติสถานการณ์ให้คิดแก้ปัญหา และถามเหตุผล ข้อดีข้อเสียเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเผชิญชีวิตได้

3. จัดให้เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ดีต้องมาจากการฝึกฝนปฏิบัติจริงของผู้เรียน โดยครูและสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เยี่ยมชมสถานที่ และเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตจริง เช่น พาชมโรงงาน เยี่ยมหมู่บ้านหัตถกรรม และจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติให้สามารถทำได้จริง ฝึกให้รู้จักคิดเป็น และส่งเสริมบรรยากาศให้ผู้เรียนรักการอ่านเพื่อจะได้สนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระที่สถานศึกษาจัดให้นั้น ไม่ควรทุ่มเน้นด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ แต่สถานศึกษาต้องจัดให้มีสัดส่วนผสมผสานอย่างเหมาะสมทั้งในเรื่องเนื้อหาสาระและวิธีการเรียนรู้ ทั้งในเรื่องความรู้ ความเข้าใจ การประพฤติปฏิบัติ การมีคุณธรรม ค่านิยมที่ดี การมีสัมพันธที่ดีกับผู้อื่น โดยอาจแทรกสาระ กิจกรรม การฝึกฝนปฏิบัติ การคิด การปลูกฝังค่านิยมไว้ในทุกวิชา

นอกจากนี้สถานศึกษายังมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ และขณะเดียวกันสถานศึกษาก็ควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในทุกเวลาทุกสถานที่ โดยร่วมมือกับทุกฝ่าย คือบิดา มารดา ผู้ปกครอง และคนในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ในทุกโอกาส

สรุปว่า การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ในด้านการใช้ภาษา การพัฒนาภาวะผู้นำ มีการประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แบบมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาการมีการจัดบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน ส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

1.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 30) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน ต้องประกอบด้วย

1. มีการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียน มีการรวบรวมระเบียบ กำหนดแนวปฏิบัติและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติและปฏิทินที่กำหนด โดยที่ผลการปฏิบัติต้องมีความถูกต้อง ครบถ้วนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลการเรียน และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน

2. มีการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลการเรียน ที่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา โดยต้องครบทุกรายวิชาที่เปิดสอน มีการวิเคราะห์และปรับปรุงเครื่องมือในการวัดผลให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดให้มีคลังข้อสอบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. การจัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำเอกสาร มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลอย่างครบถ้วนและเพียงพอ มีการจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบและสะดวกในการใช้ มีการปรับปรุง มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

4. การดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียน มีหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ที่ถูกต้องครบถ้วน มีการรายงานผลการเรียนตามระเบียบวัดผลและประเมินผลการเรียน มีการจัดเก็บรักษาหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนอย่างเรียบร้อย และปลอดภัย และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้งานอย่างเหมาะสม

5. การดำเนินการเกี่ยวกับงานทะเบียนนักเรียน มีทะเบียนนักเรียนหรือหลักฐานงานทะเบียนนักเรียนที่มีข้อความครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบและให้บริการ มีการจัดเก็บรักษาที่ดีและปลอดภัย และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานอย่างทั่วถึง

ศุพิมพ์ ศรีพันธุ์รสกุล (2552, หน้า 3) ได้อธิบายการวัดและประเมินผล ไว้ดังนี้

การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย

1. การประเมินผลย่อย เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ ซึ่งจะประเมินหลังจากจบบทเรียนหรือระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. การประเมินผลรวม เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเรียนแล้วมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเพียงใด การวัด หมายถึง การกำหนดตัวเลขอย่างมีกฎเกณฑ์โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ การประเมิน หมายถึง การตัดสินคุณค่าเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์

จึงสรุปได้ว่า การประเมิน = การวัด + การตัดสินคุณค่า

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 99) กล่าวว่า สถานมีแนวการปฏิบัติในด้านการวัด และประเมินผล ดังนี้

1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลของสถานศึกษา

2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้

3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษา อื่นสถานประกอบการ และอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

5. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

สำหรับผู้บริหารมีหน้าที่ และความรับผิดชอบในด้านการวัดผลประเมินผล ดังนี้

1. กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในเรื่อง ประเภทของข้อสอบที่ใช้วัดผล ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบ จำนวนครั้งที่สอบและการเก็บคะแนนสอบแต่ละครั้ง มาตรฐานในการสอบวัดผล การเตรียมแบบฟอร์มสำหรับรายงานผลการสอบแก่ผู้ปกครอง

2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบ ตลอดจนเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก

3. พยายามส่งเสริมครูอาจารย์ให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผล โดยการจัดการฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการ ในด้านเทคนิคการออกข้อสอบ การให้คะแนน การประเมินผล ตลอดจนการรายงานผลการสอบ

4. การจัดทำตารางสอบ ห้องสอบ และระเบียบในการสอบและคุมสอบ

5. ควรมีการประเมินผลการสอน หากมีการบกพร่องจะได้หาทางแก้ไขต่อไป หรือเสนอแนวทางในการนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2555, หน้า 175) ได้อธิบายว่าการวัดและประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการวัดผลการเรียนรู้ตามแนวทาง 3 ประการ คือ

1. วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง ได้แก่

1.1 วัดความสามารถทางความรู้ ความคิดได้จริง (Cognitive ability)

1.2 วัดความสามารถในการปฏิบัติได้จริง (Performance/practice ability)

1.3 วัดคุณลักษณะทางจิตใจได้จริง (Affective characteristics)

2. วัดได้ตรงความเป็นจริง คือ สิ่งที่วัดได้นั้นเป็นข้อมูล เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งความสามารถทางความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติและคุณลักษณะทางจิตใจ มีความคลาดเคลื่อน ผิดพลาดน้อยที่สุด ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยความสามารถได้คะแนนสูง ตัดความผิดพลาดที่ผู้มีความสามารถสูงกลับได้คะแนนน้อย

3. เลือกสรร คิดค้นเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน (Ability to do) ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรม ผู้เรียน

สังเกตจากการปฏิบัติภาระงาน (Tasks) ที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนจะกำหนด สังเกตจากร่องรอยหลักฐานผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน หมายถึง การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ในด้านการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ เอกสารแบบฟอร์มการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และการดำเนินการเกี่ยวกับงานทะเบียนนักเรียน

1.6 การแนะแนวการศึกษา

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 32) กล่าวว่า การแนะแนวการศึกษา ต้องประกอบด้วย

1. มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร
2. มีการจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในโรงเรียน โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน
3. มีการดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน
4. มีการติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในโรงเรียน
5. มีการประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับโรงเรียนหรือเครือข่าย การแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานภายนอกอื่นๆ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 151) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกิจกรรม กระบวนการที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและนอกห้องเรียน โดยการชี้แนะ ช่วยเหลือให้สามารถเข้ากับสิ่งแวดล้อมสังคม ได้อย่างมีความสุข โดยแนวปฏิบัติการแนะแนวในสถานศึกษาดังนี้

1. จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน
2. ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา
3. ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา
4. ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

การดี อนันต์นาวิ (2555, หน้า 284) กล่าวว่า แนวทางในการปฏิบัติงานด้านแนะแนว มีดังนี้

1. จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน
2. ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา
3. ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา
4. ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

สรุปว่า การแนะแนว หมายถึง การแต่งตั้งครูแนะแนว เพื่อรับผิดชอบ ดูแล การแนะแนวการศึกษาให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษา สถาบันต่างๆ ให้นักเรียนได้รับทราบแนะแนวอาชีพต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การแนะแนวการศึกษา กับ โรงเรียนหรือเครือข่ายอื่นๆ และติดตามและประเมินผลการแนะแนวการศึกษา ในประชาคมอาเซียน และนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

1.7 การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552, หน้า 33) กล่าวว่า การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ ต้องประกอบด้วย

1. มีการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ โดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ มีการประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน มีการประเมินผลในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการวิเคราะห์ผลการประเมินการดำเนินงานวิชาการ มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานวิชาการ

2. มีการประเมินผลในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยมีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกระดับชั้นในภาคเรียนที่ผ่านมา ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป รวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

สรุปว่า การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ หมายถึง มีการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และมีการประเมินผลในด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2. การบริหารจัดการสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 กำเนิดและพัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

ไพศาล วิศาลาภรณ์ และคณะ (2553, หน้า 1-6) ได้อธิบายกำเนิดและพัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ดังนี้

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2504 โดยราชอาณาจักรไทย มาเลเซีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมอาสา หรือ Association of South East Asia ขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม แต่ดำเนินการได้เพียง 2 ปี ก็ต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากความผกผันทางการเมืองระหว่างสาธารณรัฐอินโดนีเซียและมาเลเซีย ในช่วงทศวรรษ 2500 ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ได้แพร่เข้ามาสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดความกังวลทางด้านเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจประกอบกับประเทศมหาอำนาจเริ่มไม่สนับสนุนให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควร ทำให้ประเทศในกลุ่มหันมาหาความร่วมมือซึ่งกันและกัน และได้มีการฟื้นฟูสัมพันธภาพระหว่างประเทศขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการแสวงหาช่องทางจัดตั้งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นในภูมิภาค “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” จึงได้จัดตั้งขึ้นโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้ร่วมลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok declaration) หรือที่เรียกว่า ปฏิญญาอาเซียน (ASEAN declaration) ที่พระราชวังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่คิบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก เมื่อแรกก่อตั้งในปี 2510 อาเซียนมีสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ซึ่งผู้แทนทั้ง 5 ประเทศ ประกอบด้วย นายอาดัม มาลิก (รัฐมนตรีต่างประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย) นายคุณ อับดุล ราซัค บิน ฮุสเซน (รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกลาโหม และรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมาเลเซีย) นายนาซิโซ รามอส (รัฐมนตรีต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์) นายเอส ราซาร์ตันัม (รัฐมนตรีต่างประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์) และพันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ (รัฐมนตรีต่างประเทศราชอาณาจักรไทย) ได้ร่วมลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียนตามปฏิญญากรุงเทพฯ เพื่อ

1. ส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร

2. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
3. เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในภูมิภาค เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
4. ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
5. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
6. เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม
7. เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

นับตั้งแต่วันก่อตั้ง อาเซียนได้แสดงบทบาทในการธำรงรักษาและส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพความมั่นคง และความเจริญร่วมกันในภูมิภาค และมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องในการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ ระหว่างประเทศสมาชิก ตลอดจนพัฒนาการในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมจนเป็นที่ประจักษ์ แก่นานาประเทศและนำไปสู่การขยายสมาชิกภาพ โดยเนการาบรูไน ดารุส ซาลาม เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 ในปี พ.ศ. 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี พ.ศ. 2540 และราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2542

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และเป็นตัวอย่างของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยสำคัญจากความไว้ใจกันระหว่างรัฐสมาชิก อันก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์ และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกัน ทำให้สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เปลี่ยนผ่าน จากสภาวะความตึงเครียดและการเผชิญหน้าในยุคสงครามเย็น มาสู่ความมีเสถียรภาพความมั่นคงและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2540 อาเซียนประสบกับมรสุมหนัก คือ วิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย หลังผ่านพ้นมรสุมดังกล่าวไปได้จึงเกิดศักราชใหม่ของความร่วมมือระหว่างกัน โดยในปี พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN concord II หรือ Bali concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียนหรือ ASEAN community ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ.2020) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน โดยในด้านการเมืองให้จัดตั้ง “ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน” หรือ ASEAN political

security community (APSC) ด้านเศรษฐกิจให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” หรือ ASEAN economic community (AEC) และด้านสังคมและวัฒนธรรมให้จัดตั้ง “ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” หรือ ASEAN socio-cultural community (ASCC) ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2550 ที่เซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้น เป็นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) รวมทั้งจัดโครงสร้างองค์กรของอาเซียนรองรับภารกิจและพันธกิจ ตลอดจนแปลงสภาพอาเซียนจากองค์กรที่มีการรวมตัวหรือร่วมมือกันแบบหลวมๆ เพื่อสร้างและพัฒนาไปสู่สภาพการเป็น “นิติบุคคล” ซึ่งเป็นที่มาของการนำหลักการนี้ไปร่างเป็น “กฎบัตรอาเซียน” ซึ่งทำหน้าที่เป็น “ธรรมนูญ” การบริหารปกครองกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ซึ่งขณะนี้กำลังเป็นหนึ่งเดียวกัน ดังปรากฏตามสโลแกนที่ว่า “สิบชาติ หนึ่งอาเซียน”

สำนักนายกรัฐมนตรี (2554, หน้า 13) กล่าวถึง พัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีการสร้างกฎบัตรอาเซียนขึ้น โดยกฎบัตรอาเซียน (ASEAN charter) เกิดจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อปี พ.ศ. 2550 ที่สาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียน ที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อน การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ.2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้โดยวัตถุประสงค์ของกฎบัตรฯ คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้นนอกจากนี้กฎบัตรจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental organization) กฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วยข้อบทต่าง ๆ 13 บท 55 ข้อ มีประเด็นใหม่ที่แสดง ความก้าวหน้าของอาเซียน ได้แก่

1. การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน
2. การให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนสอดส่อง และรายงานการทำตามความตกลงของรัฐสมาชิก
3. การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่างๆ ระหว่างประเทศสมาชิก
4. การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไร ต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎบัตรฯ อย่างร้ายแรง
5. การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทามติ
6. การส่งเสริมการปรึกษาหารือกับระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วม ซึ่งทำให้การตีความหลักการห้ามแทรกแซงกิจการภายในมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

7. การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนเพื่อให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที

8. การเปิดช่องทางให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น

9. การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน 2 ครั้งต่อปีจัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละ 3 เสาหลักและการมีคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน ที่กรุงจาการ์ตาเพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่าย ในการประชุมของอาเซียน

ในกฎบัตรอาเซียนได้บรรจุเรื่องการศึกษาไว้ในบทที่ 1 ข้อย่อยที่ 10 ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีพ และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน (Develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology, for the empowerment of the peoples of ASEAN and for the strengthening of the ASEAN community)” (กฎบัตรอาเซียน, 2550, เว็บไซต์) ซึ่งที่ประชุมเห็นว่า ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษา ในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนและอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียน หลังจากกฎบัตรอาเซียนได้มีการให้สัตยาบันโดย ประเทศสมาชิกครบทั้ง 10 ประเทศ ซึ่งขณะนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้ให้สัตยาบัน กฎบัตรอาเซียนไปยังสำนักเลขาธิการอาเซียนแล้ว ส่งผลให้กฎบัตรอาเซียนมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551

สุดท้าย เลิศเกษม และคณะ (2554, หน้า 111 - 114) กล่าวว่า ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยความร่วมมือ 3 เสาหลักคือ ประชาคมการเมือง ความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community - ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio - Cultural Community - ASCC) เสาหลักแต่ละด้านมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุข โดยการแก้ไขปัญหาในภูมิภาคโดยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยการ

1.1 ใช้ข้อตกลงและกลไกของอาเซียนที่มีอยู่แล้วในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทภายในภูมิภาค รวมทั้งการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้าย

การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ และการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

1.2 ริเริ่มกลไกใหม่ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคงและกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือด้านนี้ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกันการเกิดข้อพิพาท การแก้ไข ข้อพิพาทและการสร้างเสริมสันติภาพภายหลังการยุติข้อพิพาท

1.3 ส่งเสริมความร่วมมือ ทางทะเล ทั้งนี้ ความร่วมมือข้างต้นจะไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของประเทศสมาชิก ในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศและความร่วมมือทางทหารกับประเทศนอกภูมิภาค และไม่นำไปสู่การสร้างพันธมิตรทางการทหาร

2. ด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่งและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ โดย

2.1 มุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการลดปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในปี พ.ศ.2558

2.2 ทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single market and production base) โดยจะริเริ่มกลไกและมาตรการใหม่ๆ ในการปฏิบัติตามข้อริเริ่มทางเศรษฐกิจ ที่มีอยู่แล้ว

2.3 ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนเพื่อลดช่องว่าง การพัฒนา และช่วย ให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน

2.4 ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงินและตลาดทุนการประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม พัฒนาความร่วมมือด้านกฎหมาย การเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดย การยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน

3. ด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีจุดมุ่งหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรมของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนซึ่งครอบคลุมความร่วมมือในหลายสาขา เช่น ความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติด การพัฒนาชนบท การขจัดความยากจน สิ่งแวดล้อม การศึกษา วัฒนธรรม สตรี สาธารณสุข โรคเอดส์ และเยาวชน เป็นต้น เป็นกลไกสำคัญเพื่อ การบรรลุจุดมุ่งหมายของประชาคมนี้ และรองรับการเป็นประชาคม ซึ่งเน้นใน 4 ด้าน ได้แก่

3.1 การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร

3.2 แก้ไขผลกระทบต่อสังคม อันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ

3.3 ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง

3.4 ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมรวมทั้งการรับรู้ ข่าวสารซึ่งเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ได้มีการลงนามในคำประกาศร่วม แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Declaration on the ASEAN Economic Community Blueprint AEC Blueprint) เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/แผนงานด้านเศรษฐกิจในการรวมอาเซียน 10 ประเทศ เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันบนพื้นฐานของความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติและการได้รับประโยชน์ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint หน้า APSC Blueprint) และแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint หน้า ASCC Blueprint) ได้รับการรับรองและลงนามในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหิน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552

พัฒนาการที่สำคัญดังกล่าว ส่งผลให้อาเซียนเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 จะมีผลกระทบต่อการศึกษา เช่น การเปิดเสรี ด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียน จะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น และการที่อาเซียนเห็นพ้องกันในการกำหนดให้ภาษาในการทำงานของอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ สืบให้เห็นว่า การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็นทั้งใน โลกปัจจุบันและในอนาคต หลายประเทศในอาเซียนได้มีการเตรียมการและดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เช่น ประเทศสิงคโปร์ส่งเสริมให้นักเรียน มีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานในชีวิตประจำวันได้ ตั้งแต่ในระดับพื้นฐานและให้นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งที่ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่น เป็นภาษาที่สาม ประเทศมาเลเซียจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ ประเทศฟิลิปปินส์สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เป็นต้น

สรุป คือ ประเทศไทยเป็นผู้ร่วมก่อตั้ง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations, “ASEAN”) โดยร่วมกับประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศสิงคโปร์ และมีการพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียน โดยในปัจจุบันมีสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่าและกัมพูชา ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 จะเป็นปีที่ประเทศจะก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะมีการเปิดเสรีการค้า การบริการด้านการศึกษา และการรวมตัวของประชาชาติในอาเซียน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการจัดการศึกษาของไทย เพราะจะมีการเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษา และบุคลากร

ทางการศึกษา ได้สะดวกมากขึ้น ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน ดังนั้น การศึกษาไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง พัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สามารถผลิตบุคลากรที่แข่งขันกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไป หลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

2.2 ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 10) ได้กล่าวว่า ความร่วมมือของอาเซียนด้านการศึกษาว่า ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดการประชุมด้านการศึกษากครั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2518 ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้า ๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการและในเชิงสาระความร่วมมือ ต่อมาเมื่ออาเซียน มีการปรับตัวในเชิงโครงสร้าง เพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมือของอาเซียนด้านการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2532 ต่อมาใน พ.ศ. 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรกคู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมค ระหว่างวันที่ 21 - 23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์และมีการประชุมต่อเนื่องทุกปีจนถึง พ.ศ. 2552 ซึ่งในการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในกรอบอาเซียนได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ เพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างแรงงานที่มีประสิทธิภาพในการแข่งขันภายใต้ความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทางด้านการศึกษาระหว่างประเทศในภูมิภาค โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์อาเซียน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 12) ได้กล่าวถึง การขับเคลื่อนการศึกษาในประเทศไทยว่า ได้มีการจัดการและการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองเป็นแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทย การให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานระยะยาวของประเทศ การให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในวิชาสำคัญ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อตรงต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาความร่วมมือ

ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย การปรับปรุงในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสาร เข้ามารองรับการขยายโอกาสและการยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพและการจัดทำแผนการศึกษา

การจัดการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ได้มีความร่วมมือดำเนินการเร่งด่วนตามแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยกำหนดให้ประชากรอาเซียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงภายในปี ค.ศ. 2015 ทั้งนี้เพื่อจัดการไม่รู้หนังสือในภูมิภาค การจัดการศึกษา ภาคบังคับให้แก่ประชาชนทุกเพศอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม เชื้อชาติ ภูมิภาค และความบกพร่องทางร่างกายซึ่งกำหนดให้บรรลุเป้าหมายร้อยละ 70 ภายในปี ค.ศ. 2011 และที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนได้กำหนดให้มีการดำเนินโครงการเร่งด่วน 10 โครงการ ดังนี้ คือ

1. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
 2. การจัดระบบติดตามนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคันและประชากรกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการศึกษา
 3. การส่งเสริมการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กหญิง
 4. การสร้างกลไกการศึกษาสำหรับกลุ่มผู้ยังไม่เข้าถึงการศึกษา
 5. การจัดการศึกษาก่อนปฐมวัย
 6. การเสริมสร้างการสอนแบบผสมผสานหลายระดับ
 7. การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำหรับการรู้หนังสือและการดำเนินชีวิตของชนบท
- ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
8. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไร้ที่อยู่และไม่มีสัญชาติ
 9. การจัดการศึกษาการดูแล และการให้บริการคาปรักษาสำหรับเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการติดเชื้อ HIV และเอดส์
 10. การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติและสภาวะการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ

สรุป คือ ความร่วมมือของอาเซียนด้านการศึกษา ได้มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ เพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างแรงงานที่มีประสิทธิภาพ ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการศึกษาวិทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์อาเซียน ในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน และ

ร่วมกันปรับปรุงในเชิงปริมาณ การขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสาร เข้ามารองรับการขยายโอกาสและการยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพ และการจัดทำแผนการศึกษากำหนดให้ประชากรอาเซียน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงภายในปี ค.ศ. 2015 ทั้งนี้เพื่อจัดการไม่รู้หนังสือในภูมิภาค การจัดการศึกษา ภาคบังคับให้แก่ประชาชนทุกเพศอย่างเท่าเทียมกัน

2.3 แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553ข, หน้า 2) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558 โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ ทั้งนี้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยเริ่มต้นและเป็นกลไกที่สำคัญเพื่อรองรับและขับเคลื่อนทั้ง สามเสาหลักของประชาคมอาเซียน ทั้งความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจรวมทั้ง สังคมและวัฒนธรรม มีการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยขับเคลื่อน โดยการวางแผนหรือจัดทำ Road map ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน ได้แก่

1. การกำหนดโรงเรียนคุณภาพ 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับที่ 1 โรงเรียนมาตรฐานสากล 500 โรงเรียน ระดับที่ 2 โรงเรียนดีประจำอำเภอ 2,500 โรงเรียน และระดับที่ 3 โรงเรียนดีประจำตำบล 7,000 โรงเรียน โดยโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ มีจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมุ่งเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2. โครงการ Spirit of ASEAN ประกอบด้วย โรงเรียน Sister school 30 โรงเรียน และโรงเรียน Buffer school 24 โรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษและความสำคัญกับภาษาประเทศเพื่อนบ้านที่โรงเรียนมีเขตแดนเชื่อมต่อกัน (ร่างรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องทิศทางการศึกษาไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2558) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดจุดเน้นการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2554 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและจากผลการวิจัยอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีความตระหนักเรื่องอาเซียนในลำดับท้าย ๆ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสร้างความตระหนักในการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน และจะต้องพัฒนาศักยภาพเด็กให้สามารถแข่งขันในเวทีอาเซียนได้ ด้วยการพัฒนาภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนอีก 1 ภาษา เพื่อให้เด็กมีจิตสำนึกความเป็นอาเซียนมีการพัฒนาโรงเรียน 2 ลักษณะ คือ

- 2.1 การพัฒนาโรงเรียนทั่วไป ให้มีการเรียนรู้อาเซียนโดยบูรณาการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้อาเซียนในพื้นที่

2.2 การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบ เรียกว่า โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน หน้า Spirit of ASEAN เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียนสามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้ บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของภูมิภาคอาเซียนโดยคัดเลือกโรงเรียนในสังกัดเข้าร่วมโครงการ 54 โรงเรียนแบ่งเป็น

2.2.1 โรงเรียน Sister school เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียนศึกษา เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศรวมทั้งพหุวัฒนธรรม

2.2.2 โรงเรียน Buffer school เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียนศึกษา เน้นการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีชายแดนติดที่ตั้งของโรงเรียน 1 ภาษา และเทคโนโลยีรวมทั้งพหุวัฒนธรรม

นอกจากนี้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนทั้งสามเสาหลักในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยในเสาของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนต้องสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ต่อจากนั้นจะกระจายไปยังผู้ประกอบการและประชาชนซึ่งต้องมีการประสานกับกระทรวงต่างประเทศเกี่ยวกับเนื้อหาของกฎบัตรอาเซียน สิทธิมนุษยชนและเรื่องอื่น ๆ ที่นักเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจ ส่วนเสาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของการเคลื่อนย้ายเสรีทั้งทางด้านการค้าและการลงทุน ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียน นักศึกษา มีความเป็นสากล ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับนานาชาติ ส่วนเสาหลักประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน การศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงโดยการปรับหลักสูตรให้มีความครอบคลุมการพัฒนาครู – อาจารย์ให้มีความพร้อม และส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของอาเซียน เช่น ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศต่าง ๆ

สำหรับปัญหาและข้อจำกัดของการจัดการศึกษาไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2558 สรุปได้ ดังนี้

1. ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมยังไม่รับรู้และเข้าใจถึงการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเท่าที่ควร
2. หลักสูตรการศึกษาของไทยทุกระดับยังไม่รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
3. การศึกษาในวิชาประวัติศาสตร์ ควรให้มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ไม่แสดงการดูถูกเหยียดหยามเพื่อนบ้านผ่านบทเรียน
4. การสื่อสารของคนไทยมีปัญหาเรื่องภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่ต้องจับเคลื่อนทั้งในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

5. การผลักดันความเป็นสากลของอาเซียนอาจมีข้อที่ต้องพึงระวัง เนื่องจากประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความหลากหลาย เช่น มีประเทศมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในโลก
6. การเคลื่อนย้ายแรงงานนั้นจะทำให้เคลื่อนย้ายเฉพาะแรงงานฝีมือเท่านั้นและจะต้องมีการป้องกันตนเองในส่วนที่ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อม เช่น เรื่องการแพทย์
7. เรื่องฐานการผลิตและการตลาดเดียวกันของประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเป็นการเคลื่อนย้ายเสรีด้านบริการ แรงงานฝีมือจะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของเอกชนไทยที่ยังมีความรู้ด้านนี้น้อยมาก
8. ภาษาของคนส่วนใหญ่ในอาเซียนเป็นภาษามลายูและภาษา MABIM ซึ่งเป็นภาษาที่รวมกันของภาษาอินโดนีเซียและมาเลเซียซึ่งเป็นเรื่องที่คนไทยจะต้องเรียนรู้
9. ทักษะความรู้ของคนไทยยังไม่มีการเรียนรู้เรื่องการเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียน
10. การตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา ในปัจจุบันบุคลากรที่ดำเนินงานเป็นลูกจ้างประจำศูนย์อาเซียนศึกษาและสัญญาการจ้างเป็นรายปี ซึ่งขาดความแน่นอนและยั่งยืน
11. ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจเป็นเรื่องแรกที่ต้องดำเนินการเพราะเป็นความอยู่รอดของประเทศ
12. ควรเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น
13. คนไทยมีการจ้างแรงงานด้านอาชีวศึกษาที่มีค่าแรงค่อนข้างต่ำ

สรุป คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558 โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ มีการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน ได้แก่ การกำหนดโรงเรียนคุณภาพ 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับที่ 1 โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับที่ 2 โรงเรียนดีประจำอำเภอ และระดับที่ 3 โรงเรียนดีประจำตำบล มีการจัดตั้งโครงการ Spirit of ASEAN อีกทั้งจะต้องพัฒนาศักยภาพเด็กให้สามารถแข่งขันในเวทีอาเซียน ด้วยการพัฒนาภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนอีก 1 ภาษา เพื่อให้เด็กมีจิตสำนึกความเป็นอาเซียน

2.3.1 แนวทางการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553ข, หน้า 13) มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนบรรลุ เป้าหมาย ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์
3. ประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ครู และผู้เกี่ยวข้อง
4. สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในการดำเนินงาน
5. พัฒนาสื่อสำหรับสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
6. เสริมสร้างความตระหนัก ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
7. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การประกวด การแข่งขัน การจัดกิจกรรม การแลกเปลี่ยนนักเรียน เป็นต้น
8. ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน
9. กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
10. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

สรุป แนวทางการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานดำเนินการ จัดการประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู และผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา พัฒนาสื่อสำหรับสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เสริมสร้างความตระหนัก ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กร เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.3.2 แนวทางการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา

การบริหารจัดการพัฒนา การเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ สถานศึกษาควรมีแนวทางการบริหารจัดการ ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง
 2. ประชุมคณะกรรมการ สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม และปฏิทินการดำเนินงาน
 3. ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น
 4. วางแผนพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง
 5. จัดตั้งเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่ มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้แทนหอการค้าจังหวัด ผู้แทนฝ่ายความมั่นคง ผู้แทนฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น
 6. กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา ในช่วงวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี) หรือช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
 7. ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน
 8. กำหนดให้มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และรายงานการดำเนินงาน
 9. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย
- สรุป แนวทางการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการ และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ประชุมคณะกรรมการ สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการดำเนินงาน วางแผนกำหนดกิจกรรม และปฏิทินการดำเนินงาน สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น วางแผนพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง จัดตั้งเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่ มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน

กำหนดให้มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่าง เป็นระบบ และรายงานการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.3.3 แนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษา

การบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายสถานศึกษาควรมีแนวทางทางการดำเนินงานและจัดการ ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนและผู้แทนจากหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน
2. ประชุมคณะกรรมการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก ในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม และปฏิทินการดำเนินงาน
3. ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากรวัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น
4. วางแผนพัฒนาครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. จัดตั้งเครือข่ายในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น นายอำเภอ ผู้แทน ฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนสำนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น
6. กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปี โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
7. กำหนดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
8. สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมครูอาเซียนทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ
9. มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

สรุป แนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษา ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการประกอบผู้รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนประชุมคณะกรรมการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก ในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม และปฏิทินการดำเนินงานสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร เป็นต้น วางแผนพัฒนาครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง จัดตั้งเครือข่ายในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้องกำหนดให้มีกิจกรรม

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปี กำหนดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมครูอาเซียนทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.3.4 แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่น ๆ

1. จัดทำโครงการผู้นำเยาวชนอาเซียนในเชิงวิชาการ สันทนาการ วัฒนธรรม และให้ผู้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้
2. บูรณาการขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อเสริมสร้างพลังแก่เยาวชนอาเซียน
3. สร้างความรู้สึกร่วมกันหนึ่งเดียวกันด้วยการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนอาเซียนพัฒนาเครือข่ายผู้นำเยาวชนอาเซียน ให้มีความแข็งแกร่งระดับภูมิภาคในด้านต่างๆ (ประเพณีวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม) ด้วยการให้องค์กรของรัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วม
4. ใช้ศิลปะ วัฒนธรรม และสื่อเทคโนโลยี เป็นสื่อในการพัฒนาวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน
5. ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษา ทั้งในและนอกโรงเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกัน ในภูมิภาค
6. ส่งเสริมให้เยาวชนแบ่งปันความคิดและเป้าหมายร่วมกันด้วยการสร้างเครือข่ายและนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้มีความเข้าใจร่วมกันภายใต้การสนับสนุนขององค์กรภาครัฐและเอกชน
7. จัดทำโครงการเสด็จจากเยาวชนอาเซียนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ข้อเสนอของเยาวชนอาเซียนเป็นรูปธรรม ได้แก่ โครงการอาสาสมัครสอนหนังสือแก่เยาวชนด้อยโอกาสโดยจัดตั้งเครือข่ายยุวทูตด้านการศึกษาในอาเซียน เพื่อสนับสนุนพลังของเยาวชนในการจัดการศึกษา แก่ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต
8. จัดตั้งชมรมวัฒนธรรมอาเซียนในสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่กิจกรรมและวัฒนธรรมที่หลากหลายของภูมิภาค
9. มีเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างเยาวชนอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และเครือข่ายของเยาวชนอาเซียน

สรุป แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่น ๆ ได้แก่ จัดทำโครงการผู้นำเยาวชนอาเซียนในเชิงวิชาการ สันทนาการ วัฒนธรรม บูรณาการขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สร้างความรู้สึกร่วมกันหนึ่งเดียวกันด้วยการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนอาเซียนพัฒนาเครือข่ายผู้นำเยาวชนอาเซียน ด้วยการให้องค์กรของรัฐ ภาคเอกชน และ

หน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วม ใช้ศิลปะ วัฒนธรรม และสื่อเทคโนโลยี เป็นสื่อในการพัฒนา วัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน ส่งเสริมภาวะผู้นำ ส่งเสริมให้เยาวชนแบ่งปัน ความคิดและเป้าหมายร่วมกันด้วยการสร้างเครือข่ายและนำเทคโนโลยีมาใช้ จัดทำโครงการเสียง จากเยาวชนอาเซียนสู่การปฏิบัติ จัดตั้งชมรมวัฒนธรรมอาเซียนในสถานศึกษา มีเว็บไซต์เป็น สื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างเยาวชนอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และ เครือข่ายของเยาวชนอาเซียน

2.3.5 การนิเทศภายใน ติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน

การดำเนินการเพื่อพัฒนา การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จะประสบความสำเร็จ และบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากจะใช้การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพแล้ว การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงาน เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องของ ทุกภาคส่วน ต้องรวมพลังกันให้การส่งเสริมสนับสนุนการ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเน้นการนิเทศที่เป็น กัลยาณมิตร ผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำปรึกษาและพี่เลี้ยงแก่สถานศึกษาและครูผู้สอนกรอบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย กำหนดกรอบ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน
 - 1.1 ด้านความรู้
 - 1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ
 - 1.3 ด้านเจตคติ
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 คุณภาพวิชาการ
 - 2.2 คุณภาพครู
3. ด้านการบริหารจัดการ
 - 3.1 ด้านคุณภาพของผู้บริหารและครู
 - 3.2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุน

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ดำเนินการเป็นขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

1. ประเมินความพร้อมก่อนดำเนินงาน

การประเมินความพร้อมก่อนดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นการศึกษาและรวบรวม ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับใช้วางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล และพัฒนาที่เหมาะสม ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ความพร้อมของหลักสูตร ความสามารถของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน นำมาวิเคราะห์จัดทำเป็นฐานข้อมูล

1.2 ร่วมวางแผนการนิเทศ โดยนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้สังเคราะห์ไว้มาวางแผนพัฒนาตามลำดับ ดังนี้

1.2.1 สร้างความตระหนัก

1.2.2 ร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.2.3 ร่วมประชุมกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.2.4 ให้ความรู้ คำปรึกษาและข้อเสนอแนะการดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ

1.2.5 ร่วมจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน/รายงาน

1.2.6 รวบรวมข้อมูลที่เป็นจุดพัฒนา/จุดเด่น เพื่อนำไปวางแผนสนับสนุน การพัฒนาต่อไป

2. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องตั้งแต่สถานศึกษา ได้มีการวางแผนพัฒนาบุคลากร การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ดังนี้

2.1 ศึกษาผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

2.2 ให้คำปรึกษา แนะนำตามสถานการณ์ปัญหาของแต่ละสถานศึกษา

2.3 รวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะ เพื่อดำเนินการสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

2.4 ประเมินสภาพความสำเร็จของสถานศึกษา สังเคราะห์และสะท้อนผล

2.5 รวบรวมกิจกรรม/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา และถอดความรู้ เพื่อหาตัวแบบที่ดีที่สุด (Best practice) และเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป โดยอาจจัดทำในลักษณะของการจัดการความรู้ (KM) และนำ Best practice ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ (KM)

2.6 นำผลการประเมินไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและผดุงคุณภาพให้มีความยั่งยืนต่อไป

3. การประเมินผลหลังดำเนินงาน

การประเมินผลหลังดำเนินงาน เป็นการประเมิน เมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อสรุปรายงานผู้เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานมีรายละเอียด การดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละระดับ
- 3.2 คัดเลือกตัวแบบที่ดีที่สุด (Best Practice) ในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่
- 3.3 เผยแพร่ผลงาน โดยจัดนิทรรศการ/ถอดความรู้/จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ

3.4 ประกาศเกียรติคุณให้รางวัล

4. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบ

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ

4.1 ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จก็คือ ผู้บริหาร ที่ต้องรับรู้เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 นำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา

4.1.2 สร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้ง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน

4.1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

4.1.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน

4.1.5 มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษา

4.1.6 สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในโรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานอย่างจริงจัง

4.1.7 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

4.1.8 จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ

4.1.9 พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน

4.1.10 จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน

4.1.11 มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

4.1.12 มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตด้วยดีในประชาคมอาเซียน ซึ่งต้องดำเนินงานทั้งระบบในสถานศึกษาในทุกๆ ด้านงานวิชาการหรืองานจัดการเรียนรู้ถือเป็นงานหลัก เป็นงานที่จะส่งผลโดยตรงให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ควรจะต้องมีการวิเคราะห์ความสอดคล้อง ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียนของชาติ/กระทรวงศึกษาธิการและเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการทุกกิจกรรมทั้งระบบโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน กิจกรรมทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นหลักสูตรที่ยึดผลการเรียนรู้ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียน/ชุมชน

4.3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน และที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

4.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

4.3.2 กำหนดรูปแบบ แนวการดำเนินงานจัดกิจกรรม รวมทั้งงบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุน และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน

4.3.3 สร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงาน

4.3.4 ดำเนินกิจกรรมตามแผน

4.3.5 มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการประสานงานทั้งภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และชุมชน

4.3.6 มีการติดตามประเมินการจัดกิจกรรมและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม

4.3.7 มีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบรวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารในท้องถิ่น

4.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และให้ชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น

4.4.1 สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน

4.4.2 ส่งเสริมให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทของการเป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามของไทยที่จะสืบทอดแก่เด็กไทย

4.4.3 ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4.4.4 สถานศึกษาและชุมชนรวมทั้งเครือข่ายการพัฒนามีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างหลากหลายรวมทั้งการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น

การนิเทศภายใน การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมสำคัญในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามนโยบายและเป้าหมายของการพัฒนา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายงานวิชาการหรือการจัดการเรียนรู้เป็นงานหลักของการพัฒนาทั้งระบบในสถานศึกษา เพราะคุณภาพการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้การนิเทศงานวิชาการจึงมีความสำคัญ ควรดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนควรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ที่ปรึกษาภายนอกโรงเรียน หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูผู้ชำนาญการ สอนแม่แบบ ฯลฯ

2. การนิเทศควรยึดหลักดังนี้

2.1 เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานเพื่อให้งานเป็นที่ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

2.2 ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงมีความเชื่อมั่นและมั่นใจในความสามารถของตนเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตน และพัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่

2.3 การนิเทศจะต้องมุ่งให้ครูเรียนรู้ว่าอะไรคือปัญหา และกล้าริเริ่มในการหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น

2.4 การนิเทศจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างผู้นิเทศกับครู และระหว่างครูด้วยกันเอง รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู

2.5 ใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การสาธิต การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การประชุมปรึกษาในกลุ่มย่อย การเยี่ยมชั้นเรียน การปฏิบัติภายใต้คำแนะนำ การนิเทศตนเอง นิเทศโดยเพื่อนคู่สัญญา นิเทศโดยผู้นิเทศภายในสถานศึกษา

2.6 สร้างเครือข่ายการนิเทศด้วยการระดมสรรพกำลังจากทุกฝ่ายเพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการนิเทศอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา

ทั้งนี้ ในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้ครูเรียนรู้จากการสอนของตนในสภาพจริง การฝึกรอบรมไม่สามารถทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ทุกเรื่องที่เป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ การเรียนรู้จากการสอนในสภาพจริงจะช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ในระดับลึกอันจะนำไปสู่การเข้าใจและการแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น การเรียนรู้ของครูในช่วงนี้ต้องการกัลยาณมิตรสนับสนุนและเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้กับครู การสังเกตการสอน การรับฟัง การกระตุ้น การตั้งคำถาม และการให้ข้อมูลที่เป็นความจริง จะช่วยให้ครูได้ภาพที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. การเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครู การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ช่วยให้ครูมองเห็นภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาชัดเจนและมั่นใจยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือเป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ อันเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

3. ใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนา ที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ ของครูได้จากการที่ครูไม่ยอมรับการนิเทศแบบเดิม เป็นการพัฒนาเครือข่ายแนวร่วมการนิเทศ ภายในโรงเรียนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผลจะต้องดำเนินการร่วมกัน ใน ทุกๆ ฝ่าย เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนบรรลุผลมากน้อยเพียงใด ด้วยเหตุปัจจัยอะไรบ้าง มีข้อบกพร่องใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาต่อไป การติดตามประเมินผลควรมีแนวทาง ดังนี้

1. มีการรวบรวมข้อมูลอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่องครอบคลุมและใช้วิธีการที่หลากหลาย

2. เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการทำงาน ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูล และปรับปรุงอย่างทันเหตุการณ์

3. วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ว่าดำเนินไปตามเป้าหมายและแผนงานที่ร่วมกันกำหนดไว้เพียงใด

4. มีการกำหนดดัชนีชี้วัดสภาพความสำเร็จในการดำเนินงานทั้งระบบใน 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป แล้วมีการสร้างเครื่องมือประเมิน

สรุป การนิเทศภายใน ติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน มีการดำเนินงานดังนี้ มีการประเมินความพร้อมก่อนดำเนินงาน นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน มีการประเมินผลหลังดำเนินงาน พัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบ โดยพัฒนาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ และมีการนิเทศภายใน เพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจการศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายงานวิชาการหรือการจัดการเรียนรู้เป็นงานหลักของการพัฒนาทั้งระบบในสถานศึกษา และต้องมีการติดตามและประเมินผลซึ่งจะต้องดำเนินการร่วมกัน ใน ทุกๆ ฝ่าย เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนบรรลุผลมากน้อยเพียงใด ด้วยเหตุปัจจัยอะไรบ้าง มีข้อบกพร่องใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

2.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญใน การส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือครู โดยเน้นให้ครูเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาจัดทำ หน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี พร้อมที่จะปรับเปลี่ยน และเตรียมตัวรับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาเซียนที่ จะต้องเผชิญในอนาคต แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนโดยตรง

ขั้นที่ 2 จัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียน โดยทำตารางระบุชื่อหน่วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ เวลา และน้ำหนักคะแนน

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนผังความคิดหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ร่วมกัน ซึ่งการวางแผนการจัดกิจกรรมนี้ จะกำหนดหัวข้อเรื่องไว้ตรงกลาง แยกเป็นหน่วยย่อย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ ของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ขั้นที่ 4 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบย้อนกลับ (Backward design) โดยทำตาราง 4 ช่อง ช่องแรกเป็นเป้าหมาย ได้แก่ การกำหนดสาระสำคัญ จากมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ช่องที่ 2 การวัด และประเมินผล กำหนดชิ้นงาน/ภาระงานของผู้เรียน ตามสาระสำคัญ ช่องที่ 3 กำหนดกิจกรรมการ

เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และช่องที่ 4 คำถามสำคัญ เป็นคำถามท้าทาย จากการนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 5 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการนำสิ่งที่ออกแบบการเรียนรู้ไว้มาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ ผู้ประชาคมอาเซียนสามารถจัดทำ ได้หลากหลายรูปแบบตามความพร้อมของสถานศึกษา ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในเรื่องเกี่ยวกับเรื่องอาเซียนโดยตรง
2. การจัดการเรียนรู้บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ โดยใช้กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นแกน
3. การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม โดยการกำหนดผลการเรียนรู้ แล้วนำมาเขียนคำอธิบายรายวิชา และนำไปจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้ต่อไป
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องอาเซียน เช่น กิจกรรมชุมนุม ชมรมอาเซียน ลูกเสือยุวกาชาดอาเซียน เป็นต้น
5. การจัดกิจกรรมเสริม เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องอาเซียน เช่น จัดค่ายประชาคมอาเซียน จัดงานสัปดาห์อาเซียน กิจกรรมภาษาอาเซียนนำรู้ หุมนคนรักอาเซียน ASEAN song เปิดโลกอาเซียน เป็นต้น

สรุป แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาเซียน ขั้นที่ 2 จัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียน ขั้นที่ 3 จัดทำแผนผังความคิดหน่วยการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบย้อนกลับ และขั้นที่ 5 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

3. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (2557, หน้า 4) เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดระดับมัธยมศึกษา ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดชัยนาท และจังหวัดลพบุรี

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง

จังหวัดอ่างทองเป็นพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง พิกัดภูมิศาสตร์เส้นรุ้งที่ 14 องศา 35 ลิปดา 12 พิลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 100 องศา 27 ลิปดา ห่างจากกรุงเทพมหานครมาตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 32 (บางปะอิน-พยุหะคีรี) ระยะทางประมาณ 108 กิโลเมตร และเส้นทางเรือตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงตลาดท่าเตียน ระยะทางประมาณ 120 กิโลเมตร มีรูปร่างลักษณะคล้ายรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีส่วนกว้างตามแนวทิศตะวันออกถึง ทิศตะวันตกและส่วนยาวตามแนวทิศเหนือถึงทิศใต้ ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 40 กิโลเมตรมีพื้นที่ทั้งหมด 968.372 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 605,232.5 ไร่และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอกำแพงแสน อำเภอบางระจัน อำเภอบางบัวดินและอำเภอบางบาล จังหวัดสิงห์บุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอดอนเจดีย์และ อำเภอบางบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบางปะหัน อำเภอมหาราชและอำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอมืองสุพรรณบุรี อำเภอสรีประจันต์ อำเภอสมาชูกและอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี

รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง มีทั้งหมด 14 โรงเรียน แยกตามอำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองอ่างทอง ได้แก่ โรงเรียนสตรีอ่างทอง โรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม โรงเรียนโยธินบูรณะอ่างทอง
2. อำเภอไชโย ได้แก่ โรงเรียนราชสถิตยวิทยา
3. อำเภอป่าโมก ได้แก่ โรงเรียนป่าโมกจรัญญู และโรงเรียนบางเสด็จวิทยาคม
4. อำเภอโพธิ์ทอง ได้แก่ โรงเรียนโพธิ์ทอง (จินตคามณี) และโรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม
5. อำเภอแสวงหา ได้แก่ โรงเรียนแสวงหาวิทยาคม และโรงเรียนรวิหัววิทยาคม
6. อำเภอวิเศษชัยชาญ ได้แก่ โรงเรียนวิเศษไชยชาญ (ตันติวิทยานุกูมิ) โรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม และโรงเรียนไผ่วงวิทยา
7. อำเภอสามโก้ ได้แก่ โรงเรียนสามโก้วิทยาคม

สรุป โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง ตั้งอยู่ในบริเวณภาคกลาง ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดสิงห์บุรี ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสุพรรณบุรี มีอำเภอทั้งหมด 7 อำเภอ โดยมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง มีทั้งหมด 14 โรงเรียน

3.2 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

หัตถา เข้มเพชร (2556, หน้า 1) ได้กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 มีการดำเนินการดังนี้

1. มีการพัฒนาหรือบูรณาการหลักสูตรร่วมอาเซียนเข้าในการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้น 3 H มีรายละเอียดดังนี้

1.1 โรงเรียนในสังกัดดำเนินการปรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนา ส่งเสริมและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนทุกโรงเรียน

1.2 มีการกำหนดเป็นนโยบาย ตามประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 เรื่องทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ยุคใหม่ (พ.ศ.2553 - 2561)

1.3 จัดทำบันทึกตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตกับโรงเรียนในสังกัด สพม.5 ทุกโรงเรียน และมีการกำกับติดตามโดยคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

1.5 นิเทศติดตามโดยศึกษานิเทศก์ประจำศูนย์จังหวัด และศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียนในการบูรณาหลักสูตร ASEAN Curriculum Sourcebook บูรณาการสู่การเรียนการสอน ดังนี้

1.5.1 จัดทำหลักสูตร IS1 IS2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม (1-1.5 หน่วยกิต) ในโรงเรียนมาตรฐานสากลจำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย โรงเรียนพระนารายณ์ โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา โรงเรียนสตรีอ่างทอง โรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม โรงเรียนสิงห์บุรี และโรงเรียนชัยนาทพิทยาคม

1.5.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project base learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบขั้นบันได 5 ขั้นพัฒนาการเรียนรู้ ฯลฯ

1.5.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เช่น กิจกรรมสัปดาห์อาเซียน ASEAN Days นิทรรศการอาเซียน กิจกรรมรู้จักอาเซียนหน้าเสาธง ตอบปัญหาอาเซียนประจำวัน ASEAN CAMP เป็นต้น

1.6 นิเทศการติดตามการดำเนินงาน โดยวิธีการดังนี้

1.6.1 ผ่านเครือข่ายการนิเทศ (ศึกษานิเทศก์ ประจำโรงเรียน จำนวน 12 คน ครอบคลุม 4 จังหวัด จำนวน 64 โรงเรียน)

1.6.2 ศึกษาวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบเป็นวิทยากร และผู้นิเทศให้กับโรงเรียนในสังกัด “การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ระดับเขตพื้นที่” (สน.หัตถา เข้มเพ็ชร) และคณะกรรมการดำเนินงานระดับเขต

1.6.3 นิเทศติดตามผ่านระบบเครือข่าย (website, www.secondary5.obec.go.th/ นิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา)

1.7 สรุปรายงานและจัดจ้างพิมพ์เอกสาร เผยแพร่ผลงานถอดบทเรียนและโครงการสร้างสรรค์/จัดกิจกรรมวันอาเซียนระดับเขตพื้นที่/ระดับ โรงเรียน

2. มีการพัฒนาด้านวิชาการเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาหรือยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษา และโรงเรียนใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน พหุวัฒนธรรม และเทคโนโลยีการสื่อสารกับโรงเรียนภายในประเทศ หรือโรงเรียนในประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า และภาษาเขมร จำนวน 45 โรงเรียน

2.2 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.3 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 64 โรงเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และทำยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

2.4 ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา และโรงเรียนเครือข่าย

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์สังคมนักศึกษาพัฒนาครูผู้สอนเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่

2.5.1 ศูนย์สังคมนักศึกษาฯ เขตพื้นที่การศึกษา (โรงเรียนสิงห์บุรี)

2.5.2 ศูนย์สังคมนักศึกษาฯ จังหวัดสิงห์บุรี (โรงเรียนบางระจันวิทยา)

2.5.3 ศูนย์สังคมนักศึกษาฯ จังหวัดชัยนาท (โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา)

2.5.4 ศูนย์สังคมนักศึกษาฯ จังหวัดอ่างทอง (โรงเรียนสามโก้วิทยาคม)

2.5.5 ศูนย์สังคมนักศึกษาฯ จังหวัดลพบุรี (โรงเรียนท่าหลวงวิทยาคม)

2.6 มีการจัดทำโครงการพัฒนาศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีกิจกรรมดังนี้

2.6.1 ประชุมปฏิบัติการกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาอาเซียน จำนวน 64 โรงเรียน

2.6.2 จัดค่ายพลเมืองดีสู่ประชาคมอาเซียน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 32 โรงเรียน

2.6.3 ประกาศโครงการสร้างสรรค์ (Best practices) และบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่โครงการด้านอาเซียนศึกษา โครงการด้านสิ่งแวดล้อม และโครงการที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 12 โรงเรียน

2.6.4 จัดทำเอกสารเผยแพร่โครงการที่เป็นเลิศ (Best practices)

2.7 บริการสื่อการเรียนรู้เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนและเอกสารประกอบการนิเทศ ติดตามและวิทยากร

สรุป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ การพัฒนาหรือบูรณาการหลักสูตรร่วมอาเซียนเข้าในการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้น 3 H และมีการพัฒนาด้านวิชาการเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาหรือยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3.3 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง

สภาพการบริหารงานวิชาการ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง มีสภาพการบริหารงานโดยดำเนินการในด้าน การวางแผนงาน คือ มีการรวบรวมข้อมูลด้านอาเซียน และกำหนดแนวปฏิบัติพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ มีการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาอาเซียนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างน้อย 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน และมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานทางวิชาการในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ คือ มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในการจัดทำแผนการสอน ในการจัดการเรียนรู้อาเซียน ให้ครูจัดทำแผนการสอนอาเซียน หรือแผนบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ และมีการจัดการเรียนรู้อาเซียน โดยกำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือบูรณาการเข้ากับรายวิชาอื่นๆ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ คือ มีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านการใช้ภาษาอังกฤษ จัดอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน มีการกำหนดแผนงานหรือโครงการพัฒนาครู ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น โครงการภาษาอังกฤษแก่ครู เป็นต้น มีการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาครู ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้อาเซียน และมีการส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

อาเซียน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน มีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติปฏิบัติทบทวนปฏิบัติงานในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียน มีหลักฐานงานทะเบียนที่นักเรียนเรียนในการจัดการเรียนรู้อาเซียนเป็นปัจจุบัน และมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบและให้บริการ จัดเก็บรักษาที่ดีและปลอดภัย มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานงานทะเบียนที่นักเรียนเรียนในการจัดการเรียนรู้อาเซียน ด้านการแนะแนวการศึกษา คือ มีการแต่งตั้งครูแนะแนว เพื่อรับผิดชอบ ดูแล การแนะแนวการศึกษาในประชาคมอาเซียนให้กับนักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ คือ มีการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน โดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ มีการนำผลการประเมินการดำเนินงานด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

ส่วนที่ไม่มีสภาพการดำเนินงานมากที่สุด ด้านการวางแผนงานวิชาการ คือ การจัดทำเอกสารคู่มือครูหรือคู่มือนักเรียน ที่มีเนื้อหาของประชาคมอาเซียนพร้อมทั้งเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ การจัดทำคำสั่งคณะกรรมการวิชาการในการดำเนินงานการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดหาหรือจัดทำสื่ออาเซียนในการจัดการเรียนรู้อาเซียน การนำสื่ออาเซียนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียน การบำรุงรักษาสื่ออาเซียน ในการจัดการเรียนรู้อาเซียน โดยจัดเก็บอย่างเป็นระบบ และมีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่ออาเซียนในการจัดการเรียนรู้อาเซียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ คือ การส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีทักษะ ด้านการใช้ภาษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน เช่น ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน คือ การจัดทำคลังข้อสอบ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียน ด้านการแนะแนวการศึกษา คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแนะแนวการศึกษา กับโรงเรียนหรือเครือข่ายอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ คือ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชา/สาระเพิ่มเติม/เนื้อหาที่บูรณาการอาเซียนศึกษา ในภาคเรียนที่ผ่านมา ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้น (70 คะแนน) รวมทั้งสิ้นร้อยละ 75 ขึ้น ไปจากนักเรียนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 28.57

โดยสรุป สภาพการบริหารงานวิชาการ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทองนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะดำเนินการด้วยตนเองตามหลักการบริหาร เน้นในด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่ตามสภาพบริบทของแต่ละโรงเรียน

4. แนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ

ลิน พันธุ์พินิจ (2547, หน้า 57) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะของประชาชนและสังคมบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นธรรมชาติไม่ได้เน้นข้อมูลที่เป็นจำนวนและวิเคราะห์ด้วยสถิติ การวิจัยเชิงคุณภาพจึงมีความเป็นนามธรรม (Abstract) บางเรื่องไม่สามารถวัด ชั่ง ตวง ได้เหมือนการวิจัยเชิงปริมาณที่มีจำนวนตัวเลขและใช้สถิติที่หรูหราววิเคราะห์ได้ เป็นการศึกษาความจริง (Reality) จากปรากฏการณ์ที่เป็นธรรมชาติ (Naturalistic) ของบุคคลและสังคมที่ปราศจากการเสริมแต่ง เพื่อทราบลักษณะที่แท้จริงของคนหรือสังคมนั้น บางคนจึงเรียกการวิจัยนี้ว่า การวิจัยเชิงคุณลักษณะ หรือการวิจัยเชิงคุณสมบัติ เมื่อพูดแล้วเห็นภาพที่ชัดเจนว่าเรากำลังหาคำตอบด้วยลักษณะที่เป็นนามธรรมซึ่งอาจไม่ได้หมายถึงคุณภาพก็ได้

ลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพจะอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์จากปรากฏการณ์ที่เป็นธรรมชาติ

1. เป็นการวิจัยที่ไม่ค่อยคำนึงถึงตัวเลขแต่ศึกษาความจริงจากปรากฏการณ์ที่มีความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ สังคม หรือองค์การ โดยขาดทฤษฎีและวรรณกรรมสนับสนุน และการสรุปผลการวิจัยขึ้นอยู่กับนักวิจัย
2. ข้อตกลงเบื้องต้นหรือข้อสันนิษฐานของการวิจัยเชิงคุณภาพจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์หรือผลผลิต ให้ความสนใจความหมายเชิงตรรกะเกี่ยวกับมนุษย์ มนุษย์เป็นเครื่องมือให้ข้อมูลที่สำคัญกว่าแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ การพรรณนาผลการวิจัยเป็นไปตามกระบวนการ ความหมาย และความเข้าใจที่ได้จากคำพูดของประชาชนและภาพต่าง
3. วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบอุปมานโดยศึกษาจากข้อสรุปกลุ่มย่อยไปสู่บทสรุปใหญ่ มีขอบเขตของบริบท การพัฒนาทฤษฎีเพื่อความเข้าใจ สร้างความถูกต้องและความเชื่อถือ โดยการพิสูจน์

ศุภกิจ วงศ์วิวัฒน์นุกิจ (2550, หน้า 34) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) หมายถึง การวิจัยที่มุ่งหาความเข้าใจ ดีความ และให้ความหมายแก่ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึนึกคิด ความเชื่อ เจตคติ พฤติกรรม และวัฒนธรรมของมนุษย์ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธีในทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต นักวิจัยอาจแฝงตัวเองเข้าไปคลุกคลีอยู่กับประชากรในชุมชนหรือท้องถิ่นที่ต้องการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูล ไม่เน้นการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นตัวเลข แต่ให้ความสำคัญกับการตีความและสังเคราะห์ข้อค้นพบบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่เก็บได้ แล้วนำเสนอข้อค้นพบในรูปแบบ การบรรยาย หรืออาจสร้างออกมาเป็นทฤษฎีที่ใช้อธิบายพฤติกรรมทางวัฒนธรรมของมนุษย์ หรือปรากฏการณ์ทางสังคมได้

หรือช่วยสร้างสมมติฐานเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิจัยต่อไป ตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

เกียรติศุคา ศรีสุข (2552, หน้า 25) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการวิจัยที่มีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก ซึ่งอาจได้แก่ คุณลักษณะ พฤติกรรม สภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น การวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ต้องอาศัยประสบการณ์ หรือ ความเชี่ยวชาญของผู้วิจัยในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างมากในการที่จะวิเคราะห์ ให้ความหมาย วิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลที่รวบรวมได้ ได้อย่างถูกต้อง ละเอียดลึกซึ่ง

สุมิตร สุวรรณ (2552, หน้า 21) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความจริงในทุกมิติ สนใจข้อมูลด้านความรู้สึคนึกคิด การให้ความหมายหรือคุณค่ากับสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนค่านิยมหรืออุดมการณ์ของบุคคล เน้นการเข้าไปสัมผัสกับข้อมูลหรือปรากฏการณ์โดยตรง มักใช้เวลานานในการศึกษาติดตามระยะยาวไม่เน้นการใช้สถิติตัวเลขในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นวิธีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive)

สรุปว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก โดยศึกษาจากสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นความรู้สึคนึกคิด คุณค่าของมนุษย์ และความหมายที่มนุษย์ให้ต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัว เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

5. แนวคิดการวิจัยเชิงสำรวจ

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2543, หน้า 615) ได้กล่าวถึง การวิจัยแบบสำรวจ (Survey) ว่าเป็นกระบวนการวิจัยซึ่งรวบรวมข้อมูลที่เป็นมาตรฐานจากการสุ่มตัวอย่างของประชากรวิจัยหนึ่งๆ นับเป็นการวิจัยที่ได้รับความนิยมสูงในวิจัยทางสังคมศาสตร์ รวมทั้งใช้ในการสำรวจสาธารณสุข และการหยั่งเสียงความนิยม (Poll) ทางการเมืองและสังคมด้วย นอกจากนั้นนักวิจัยยังนิยมใช้วิธีการนี้สำรวจเพื่อตัดสินใจความนิยม การยอมรับผลิตภัณฑ์ใหม่องค์การของรัฐและเอกชน การสำรวจความต้องการ การสำรวจทรัพยากร หรือการสำรวจปฏิกิริยาที่มีต่อโครงการต่างๆ นักสังคมศาสตร์ มักจะใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจรวบรวมข่าวสารข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน เพื่อสร้างข้อสรุปทั่วไปในประเด็นที่ทำการศึกษา

การวิจัยแบบสำรวจมีจุดแข็งอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก การวิจัยแบบสำรวจ สามารถรวบรวมข้อมูลจากผู้คนจำนวนมากได้ ประการที่สอง การวิจัยแบบสำรวจสามารถกำหนดความ

แม่นยำในกรอบของความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม (Sampling error) ได้ การบอกระดับความคลาดเคลื่อนได้นี้ ทำให้นักวิจัยสามารถปรับค่าความแม่นยำได้โดยการปรับขนาดของการสุ่มตัวอย่างและปรับแบบของการสุ่ม เป็นต้น

ส่วนชนิดของการสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ (2550, หน้า 168) ได้กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจอาจจะกระทำได้ 2 วิธีใหญ่ๆ คือ

1. การสำรวจโดยให้ผู้ตอบกรอกแบบคำตอบลงในแบบสอบถามเอง ซึ่งผู้วิจัยอาจจะกระทำได้ 2 วิธี คือ 1) ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์และขอให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ (Mailed survey) 2) นำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบด้วยตนเอง (Self-administered survey) ข้อแตกต่างระหว่าง 2 วิธีนี้คือ แบบแรกไม่ได้มีการติดต่อโดยตรงระหว่างผู้วิจัยและผู้ตอบเช่นวิธีที่สอง

2. การสำรวจโดยผู้ตอบตอบคำถามการสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับวิธีนี้ก็อาจจะกระทำได้ 2 วิธี คือ 1) สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (Telephone interview survey) 2) สัมภาษณ์ตัวต่อตัว (Face-to-face interview หรือ Personal interview survey) ข้อแตกต่างระหว่างสองวิธีนี้ก็คล้ายๆ กับข้อแตกต่างระหว่าง ข้อ 1 กับข้อ 2 นั่นคือ การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ไม่ได้เป็นการติดต่อโดยตรงเช่นเดียวกับการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ (2550, หน้า 176) ยังได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่างว่าแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขึ้นวางแผน ในขั้นนี้เป็นการกำหนดเป้าหมายของการวิจัย กลยุทธ์ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะต้องมีแนวคิดและสมมติฐาน โดยการศึกษาวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วน

2. การออกแบบการวิจัย ขั้นตอนนี้มักจะเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดกับขั้นตอนแรก บางทีดูเหมือนจะกระทำไปพร้อมกันได้เลย ในขั้นนี้สิ่งที่ต้องให้ความสนใจคือ จะรวบรวมข้อมูลอะไรบ้างที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

3. การสุ่มตัวอย่าง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วจากขั้นต้นว่า ในการสำรวจนั้นเป็นการเลือกศึกษาประชากรเพียงบางส่วน ไม่ได้ศึกษาประชากรทั้งหมดเช่นเดียวกับสำมะโนประชากร การสุ่มตัวอย่างเป็นกระบวนการที่เลือกตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดและใช้ตัวอย่างเหล่านี้เป็นตัวแทนของประชากรนั้น ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะต้องให้คำจำกัดความของคำว่าประชากรให้แน่ชัดว่า ครอบคลุมใครบ้าง จะเลือกตัวอย่างโดยวิธีใด เป็นต้น

4. การออกแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ เป็นกระบวนการแปรรูปวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาให้เป็นคำถามเพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการวัดความจริงที่ต้องการทราบ กระบวนการ

ขั้นนี้ เป็นเรื่องการทดลอง เพื่อหาคำถามที่เหมาะสมที่สุดโดยทั่วไปก็จะมุ่งอยู่ที่จำนวนชนิดการเรียงลำดับของคำถาม และวิธีที่จะดึงดูดใจให้ผู้ตอบคำถามสนใจในคำถาม เป็นต้น

5. งานสนามหรือการรวบรวมข้อมูล งานในขั้นตอนนี้ เป็นงานภาคปฏิบัติ เช่น การรับสมัคร ผู้ตอบคำถามทำหน้าที่ในการสัมภาษณ์ การตรวจตราการสัมภาษณ์ รวมทั้งการสำรวจขนาดเล็ก เพื่อทดสอบแบบสอบถาม (Pretest) และการบริหารการวิจัย

6. ขั้นประมวลข้อมูล ประกอบไปด้วย 1) การบรรณาธิการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้องของข้อมูลที่ได้มาก่อนที่จะได้ให้รหัส 2) การให้รหัส ซึ่งเป็นการแปรสภาพคำตอบ (ซึ่งเป็นคำพูด เช่น ชาย หญิง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย) ให้เป็นตัวเลขเพื่อที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ได้

7. การวิเคราะห์และรายงานผล เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนตัวเลขให้เป็นคำพูดที่มีความหมายต่อคำถามที่ต้องการทราบ ในขั้นนี้ประกอบไปด้วยการเสนอและแปลความหมายการกระจายของข้อมูลและตาราง สมการ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

สรุป การวิจัยเชิงสำรวจ หมายถึง การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยที่เน้นการศึกษารวบรวมข่าวสารข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน ค้นหาข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว และยังมีใช้วิธีการนี้สำรวจเพื่อตัดสินใจความนิยม การสำรวจความต้องการ หรือการสำรวจปฏิบัติการที่มีต่อโครงการต่างๆ เพื่อสร้างข้อสรุปทั่วไปในประเด็นที่ทำการศึกษา

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

สมชาย คำพิมพ์ (2551, หน้า 85) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองบงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพและปัญหา การพัฒนาวิชาการของโรงเรียนบ้านหนองบง มีดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร หลักสูตรที่มีอยู่เป็นการคัดลอกมายังไม่ได้นำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ครูไม่อุทิศตนและรักษาเวลาในการมาปฏิบัติหน้าที่ มีครูไม่ครบชั้นเรียน ต้องรับผิดชอบการจัดการเรียนหลายชั้น ครูไม่เพียงพอทำให้กระบวนการเรียนการสอนยังไม่ถูกนำนวัตกรรมมาใช้แก้เป็นหา ครูยังยึดวิธีการสอนแบบเดิมไม่เอาใจใส่ต่อการจัดการเรียนการสอนและครูมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า โรงเรียนไม่ได้ดำเนินงานตาม ระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล ไม่ได้ประเมินผลตามสภาพจริง แบบวัดและประเมินผลไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนก็ไม่ได้เป็นไปตาม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โรงเรียนขาดแคลนสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ ขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อ ไม่ใช่สื่อประกอบการเรียน ถือเป็นเรื่องยุ่งยากและ"ไม่คล่องตัว" ไม่มีสถานที่เป็นส่วนในการเก็บรักษา ไม่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชน 5) การนิเทศการศึกษา พบว่าแต่ละปีการศึกษามีการจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียนและคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้เป็นไปตามแผนแต่อย่างใด ในโรงเรียนมีการนิเทศไม่เป็นระบบ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศที่มีอยู่ สร้างไว้เพียงเพื่อการตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัด ไม่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง ความคาดหวังการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนบ้านหนองบง มีดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร อยากให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเป็นของตนเอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ และนำมาใช้จริง สนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ หลักสูตรควรมีการปรับปรุง ให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นตลอดเวลา 2) ด้านการเรียนการสอน อยากให้ครูสอนเต็มเวลา เต็มความสามารถ มาโรงเรียนให้ทันเวลา ให้การบ้านได้เหมาะสมกับวัย ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ให้ผู้อำนวยการอยู่โรงเรียนมากๆ ครูไม่ควรเล่นกับนักเรียนมากเกินไป ออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนบ่อยๆ ให้ครูสอนพิเศษหรือซ่อมเสริม ผู้ปกครองเอาใจใส่ลูกหลานให้มากขึ้น 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญของการวัดและประเมินผล จัดทำระเบียบวัดและประเมินผลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม ประเมินผลตามสภาพจริง นำปัญหาจากการวัดผลไปปรับปรุง ครูสร้างข้อสอบด้วยตนเอง รู้หลักการออกข้อสอบที่ดีไม่ควรจัดให้มีเฉลยไว้กับคำถาม เพราะทำให้นักเรียนขาดกระบวนการคิด 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูมีการผลิตสื่อและนำมาใช้จัดการเรียนการสอน ใช้ นวัตกรรมที่หลากหลาย ควรนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ และมีห้องเรียนเป็นส่วน โรงเรียนมีสื่อที่เพียงพอโดยเฉพาะสื่อคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำไปใช้ในชีวิตจริงได้ 5) ด้านการพัฒนาการนิเทศการศึกษา อยากให้ครูสอนนักเรียนให้เต็มที่ มาโรงเรียนทันเวลา จัดให้ผู้ปกครองได้เยี่ยมชั้นเรียนพบปะกับครูและลูกๆ มีวางแผนการนิเทศร่วมกัน ครูต้องได้รับการพัฒนาด้านการนิเทศ ผู้บริหารต้องกำกับติดตามให้ เป็นไปตามปฏิทิน เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนบ้านหนองบง มีดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทในการพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความตระหนัก เห็นความสำคัญและเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องความต้องการของชุมชนและนักเรียน 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่าให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ เสียดละ อุทิศตนให้กับโรงเรียน

ผู้ปกครองเอาใจใส่นักเรียนให้มากขึ้น จัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างเพียงพอ ผู้บริหารต้องกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด 3) แนวทางการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูต้องออกแบบกิจกรรม เนื้อหา การวัดและประเมินผลให้ไปตามสภาพจริงและตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) แนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่าต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดหาสื่อ อบรมพัฒนาครู ศึกษาดูงานและศึกษานวัตกรรมที่ได้ผลกับโรงเรียนขนาดเล็ก หาเครือข่ายขอความช่วยเหลือ 5) แนวทางการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูต้องทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการนิเทศ ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศ มีการจัดกิจกรรมการประชุมชี้แจง การปรึกษาหารือ และการเยี่ยมชั้นเรียน กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย ให้ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น สร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยยึดจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในร่วมกัน การนิเทศต้องเกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งดำเนินการนิเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการนำผลการกำกับติดตามมาปรับปรุง

วารสารณ์ อรินชนพล (2552, หน้า 161) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารการเรียนการสอน รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารการประเมินผลการเรียน และด้านการนิเทศการศึกษากับด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารการประเมินผลการเรียน 3) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการบริหารการเรียนการสอนไม่แตกต่าง และเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองกับโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองกับโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง พบว่าโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการบริการการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 5) แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา 3 อันดับแรกในแต่ละด้านดังนี้ 5.1) ปัญหาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางแก้ไขดังนี้ 1) ควรลดภาระงานด้านอื่นให้ครูสอนวิชาเดียวแต่หลายห้อง 2) เผยแพร่ผลงานการวิจัยทางวารสาร/เว็บไซต์ (Websites) ของโรงเรียน/สำนักเขตพื้นที่การศึกษา 3) โรงเรียนควรจัดอบรม ประชุมปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้ในเรื่องการทำวิจัยให้กับครู 5.2) ปัญหาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ 1) ให้ซ่อมแซมสื่อที่มีอยู่ จัดทำประดิษฐ์ขึ้นเองโดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นยืมโรงเรียน/หน่วยงานอื่น 2) โรงเรียนควรจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี 3) โรงเรียนควรสำรวจสื่อที่เป็นบุคคล แหล่งการเรียนรู้ จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำแผนการบริการ นำนักเรียนไปทัศนศึกษา เชิญวิทยากร ชุมชนมาให้ความรู้ 5.3) ปัญหาด้านการนิเทศการศึกษา มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ 1) จัดอบรมให้ความรู้วิธีการนิเทศแบบตัวต่อตัว (Coaching) ดำเนินการนิเทศโดยหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าแผนก หัวหน้าฝ่าย 2) ใช้เวลาในช่วงเช้า/พักเที่ยง/หลังเลิกเรียน โดยการพูดคุยให้คำแนะนำ 3) ควรจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในโรงเรียนหรือประชุมปฏิบัติการ

อนุภรณ์ สวนมะม่วง (2553, หน้า 80) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีสภาพการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 2) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยสถานศึกษาขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 4) ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เฉลียว เกื่อนภา (2554, หน้า 107) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า 1) การดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวม การดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยสนับสนุน ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศโดยรวม เพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบแยกรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านคุณภาพผู้เรียน ส่วนด้าน การบริหารจัดการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม ผู้มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบแยกรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านปัจจัยสนับสนุนและด้านการบริหารจัดการ ส่วนด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพผู้เรียน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกตามสถานภาพโดยรวม ผู้มีสถานภาพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพผู้เรียน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการ มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ประการสุดท้าย เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

เอกราช อมะวัลย์ (2554, หน้า 76) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรมุ่งสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาต่อการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความเข้าใจ ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน และ

ปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา ในด้านปัจจัยด้านความเข้าใจ เป็นการสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อม เพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร เป็นการพัฒนาทักษะและความชำนาญที่เหมาะสมของบุคลากร โรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเป็นประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน เพื่อสร้างความยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการและทักษะในฝีมือร่วมกันในอาเซียน ปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา เป็นการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษ การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน จากปัจจัยดังกล่าว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของโรงเรียนช่างฝีมือทหารพบว่า มี ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการศึกษาใน 3 แนวทางประกอบด้วย ประการแรกการพัฒนาองค์ความรู้คือ การสร้างความเข้าใจและความตระหนักเรื่องเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ให้มีความสำคัญกับการเพิ่มทักษะการเรียนการสอน การปรับปรุงเนื้อหาวิชาชีพและหลักสูตรให้มีความเหมาะสม ประการที่สองการพัฒนาบุคลากรที่ต้องปลูกฝังจิตสำนึกต่อวิชาชีพและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของ ครู อาจารย์ ให้เท่าทัน ได้มาตรฐาน และประการที่สาม การพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในประเทศและในอาเซียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ร่วมกัน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการศึกษาทั้ง 3 แนวทางจะสามารถส่งเสริม การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โรงเรียนช่างฝีมือทหารในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

ชัยสำราญ พิมณาคณ (2555, หน้า 74-84) ศึกษาเรื่อง สภาพความพร้อมการบริหารสถานศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ระดับสภาพความพร้อม 4 ด้าน ภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ 1) ด้านการบริหารงานบุคคลภาพรวมอยู่ระดับมาก คือ การเสริมสร้างความตระหนัก ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและสามารถ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษาอยู่ในระดับมาก 2) ด้านงานวิชาการภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารองรับอาเซียนอยู่ในระดับมาก การพัฒนาและเสาะแสวงหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาหรือองค์กรอื่นหรือสถานศึกษา ระหว่างประเทศอยู่ในระดับปานกลาง การจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน หรือภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนอยู่ในระดับมาก 3) ด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสารต่างๆอยู่ในระดับมาก การพัฒนา

ระบบ ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์เป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และ 4) ด้านการบริหารทั่วไปภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อ สนับสนุน กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาที่ผู้ศึกษาได้ ศึกษาแนวทางการ บริหารเพื่อเตรียมพร้อมการบริหารสถานศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้แก่ 1) พัฒนานุคลากรเข้ารับการอบรม 2) แนวทางการจัดศูนย์ อาเซียน เครือข่ายอาเซียนทั้งในและนอกโรงเรียน 3) จัดทำแนวทางการพัฒนา หลักสูตรสู่อาเซียน โดยทุกฝ่ายร่วมมือกัน 4) จัดทำแผนการพัฒนาคำเนินงาน ปีการศึกษา 2555 5) สถานศึกษา จัด นิทรรศการเพื่อกระตุ้นนักเรียน 6) ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ชุมชน

ราตรี สิงาม (2555, หน้า 91) ได้ศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การเตรียมความพร้อมสู่ ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มีการ ดำเนินงานการเตรียมความพร้อมทั้งด้านนโยบายของผู้บริหาร โรงเรียนและด้านการจัดการเรียนรู้ ระดับปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีบางด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับอาเซียน นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เล็งเห็นความสำคัญ กระตือรือร้นในการเตรียมความพร้อมของ โรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ตามลำดับ ส่วนแนวทางในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ในส่วนของความเห็นและระดับการดำเนินงาน โดย ภาพรวม ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้โดยให้ความสำคัญในการแนวทางข้อที่ 3 คือ จัดครูและ บุคลากรในโรงเรียน เข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา ตลอดจนศึกษาดูงาน โรงเรียนต้นแบบที่ ประสบความสำเร็จ ในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา รองลงมาคือ ควรจัดให้มีโรงเรียน ต้นแบบเป็นโรงเรียนแกนนำเพื่อจัดการความรู้เรื่องอาเซียนและเผยแพร่ให้กับโรงเรียนในเครือข่าย ได้เรียนรู้เป็นแนวทางต่อไป รวมทั้งจัดทำหลักสูตรเน้นอาเซียนในกลุ่มสาระต่างๆ หรือบูรณาการ ในบางรายวิชา เช่น สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ ประการสุดท้ายควร จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางหรือสอดแทรกเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ตลอดจนสนับสนุนให้นักเรียนผลิตสื่อ เช่น แผ่นพับความรู้เรื่องอาเซียนและเผยแพร่ให้กับคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้รับทราบข้อมูล

เมื่องปาย ฐัฐรพกิจ (2555, หน้า 66) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมและแนวทางการจัดการ เรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความพร้อมทางการจัดการเรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมและราย

ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เจตคติของบุคลากร ความรู้ความสามารถของบุคลากร ความพร้อมของสถานศึกษา และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ตามลำดับ 2) ความพร้อมทางการจัดการเรียนรู้ ผู้ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ทางการศึกษาโดยรวมและรายด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ ผู้ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ได้เสนอไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความพร้อมของสถานศึกษา คือ โรงเรียนควรเชิญวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียนศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และโรงเรียนควรจัดหาหนังสือตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ครูได้ใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างพอเพียง 2) ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร คือ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครู นักเรียนได้ใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร อย่างน้อย 1 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ โดยจัดหาครูชาวต่างประเทศมาทำการสอนในโรงเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ครูและนักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงจากครูชาวต่างประเทศ ให้ครูได้เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น และโรงเรียนควรมีสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) ในการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนอื่นๆ ในประเทศอาเซียน 3) ด้านเจตคติของบุคลากร คือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 4) ด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา คือ โรงเรียนควรเสนอของบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ และขอรับการสนับสนุนจากชุมชน ทั้งนี้ต้องประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียนศึกษาต่อบุตรหลานของคนในชุมชน

ภัทธวัฒน์ ศรีทองสุข (2555, หน้า 162) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดหัวข้อการเทียบเคียงสมรรถนะ 2) กำหนดโรงเรียนต้นแบบที่ต้องการไปเทียบเคียงด้วย 3) กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลและการเก็บข้อมูล 4) การวิเคราะห์ช่วงห่างระหว่างโรงเรียนตนเองกับโรงเรียนต้นแบบที่จะเทียบเคียงด้วย 5) การคาดคะเนหาช่วงห่างที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นในอนาคต 6) การสื่อผลจากการทำการเทียบเคียงสมรรถนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและการสร้างการยอมรับ 7) การตั้งเป้าหมายและการดำเนินการ 8) การจัดทำแผนดำเนินการ 9) การนำแผนสู่การปฏิบัติการควบคุมและกำกับดูแลให้ผล

เป็นไปตามแผนที่วางไว้ 10) การสอบทวนผลโดยเทียบกับค่าเปรียบเทียบของโรงเรียนที่ดีที่สุดหรือโรงเรียนต้นแบบที่ไปเปรียบเทียบกับ ซึ่งทั้ง 10 ขั้นตอน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ต่อตระกูล บุญปลูก (2556, หน้า 57) ได้ศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อม และศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ของโรงเรียนบ้านเวียงพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ครูมีความพร้อมตามตัวชี้วัดทั้งสิ้น 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ และครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ตัวชี้วัดที่ยังมีอุปสรรคและปัญหาทั้งสิ้น 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ครูใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในประเทศ และกลุ่มประชาคมอาเซียนด้านผู้บริหารมีความพร้อมตามตัวชี้วัดทั้งสิ้น 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารมีความสามารถในการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน ตัวชี้วัดที่ยังมีอุปสรรคและปัญหาทั้งสิ้น 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้บริหารมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อออกการสื่อสารและทักษะการใช้ ICT ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียน อุปสรรคและปัญหาที่พบในหลายตัวชี้วัดล้วนเกี่ยวเนื่องจากปัญหาด้านการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษทั้งของครูและผู้บริหาร และปัญหาด้านภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศที่ไม่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม แนวทางแก้ไขด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ได้แก่ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและส่งเสริมให้ทั้งครูและผู้บริหารฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษกับครูชาวต่างชาติและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไขด้านภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศในประชาคมอาเซียน คือ การจัดตั้งภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกลงสู่ระดับ โรงเรียนโดยการสนับสนุนจากนโยบายทางภาครัฐ

สรศักดิ์ บัวแถม (2556, หน้า 50) ได้ศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขต ระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขต ระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านและเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านงานวิชาการ ส่วนด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขต ระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จำแนกตาม สถานภาพ คือผู้บริหาร และครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขต ระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้เทคนิค (LSD : The Least Significant Difference Test)

ลำไย บุตรน้ำเพชร (2557, หน้า 81) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการ มีการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการสูงสุด ด้านการจัดการเรียนรู้ มีการเตรียมความพร้อมด้านวัสดุสิ่งของสูงสุด ด้านการนิเทศภายใน มีการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการสูงสุด และการติดตามและประเมินผล มีการเตรียมความพร้อมด้านคนสูงสุด สำหรับปัญหาการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาการเตรียมความพร้อมด้านวัสดุสิ่งของสูงสุด ด้านการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการสูงสุด ด้านการนิเทศภายใน มีปัญหาการเตรียมความพร้อมด้านเงินสูงสุด และด้านการติดตามและประเมินผล มีปัญหาการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการสูงสุด และแนวทางการแก้ไขปัญหาการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรอาเซียน จัดหาสื่อ และพัฒนาครูให้มีความรู้ ด้านการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อวางแผนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และหลากหลาย และด้านการติดตามและประเมินผล สถานศึกษาควรจัดทำตัวชี้วัดการประเมินและนำไปติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

หลิว (Liu, 1985, Abstract) ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Instruction Leadership Behavior Questionnaire (ILBQ) ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงกับความสำเร็จของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดโรงเรียนจำนวนปีของการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และจำนวนของผู้ช่วยผู้บริหาร

กู๊ดฮาร์ท (Goodhart, 1991, Abstract) ได้ศึกษาลักษณะของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่มีประสิทธิภาพในด้านวิชาการ ซึ่งทำการวิเคราะห์โดยศึกษาผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ ความสำเร็จของโรงเรียนและประสิทธิภาพของการวัดผล พบว่า ความเป็นผู้นำในการจัดองค์กรของผู้บริหารควรมีคุณธรรม จริยธรรมของครู ปฏิบัติการสอนและความเป็นหนึ่งเดียวของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน และส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

เดซอเทล (Desautel, 1978, p.4-A) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐคาโกตาเหนือ สหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าควรใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอนและยังมีความเห็นต่อไปอีกว่า ควรปฏิบัติหน้าที่ให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่แล้วและถือเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน

แอน และคณะ (Ann and others, 2000, Website) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาและปฏิรูปหลักสูตรพบว่า ครูระบุความต้องการในการวางแผน การแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการสอน งบประมาณ การยอมรับจากผู้บริหารและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ด้านการสอนและการประเมินในชั้นเรียน

ยูเนสโก (UNESCO, 2000, Website) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ ฮ่องกง อินโดนีเซีย บังกลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และศรีลังกา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานที่ฉะฉานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารในระดับต่างๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและขาดการติดตามการใช้หลักสูตรของครู นอกจากนี้หลักสูตรยังขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบและศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

เกลินน์ (Glenn, 2000, Website) ได้ศึกษาถึงความเข้มแข็งและความอ่อนแอของการพัฒนาหลักสูตรด้านการวางแผน เรื่องเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร พบว่า นักพัฒนาหลักสูตร

ต้องการให้มีความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่น เน้นความสำคัญเรื่องกระบวนการเรียนรู้ การวางแผน หลักสูตรและเทคนิคการประเมินหลักสูตร

อัลเลน และคณะ (Allen and others, 2000, pp.362-370) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักพัฒนาหลักสูตรผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ การจัดการและการบริหารหลักสูตร การเลือกและการจัดการเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การบริหารงานวิชาการในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวนเอกสาร หน่วยงานทางการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารจัดการสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีขอบข่ายของงาน ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลด้านอาเซียน และกำหนดแนวปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อปฏิบัติงานตามกรอบการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และจัดทำเอกสารคู่มือครูหรือคู่มือนักเรียน ที่มีเนื้อหาของประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

2. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการดำเนินงานด้านอาเซียนโดยตรง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน จัดกลุ่มการเรียนรู้ ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน จัดการเรียนรู้ลงในตารางสอน และสามารถจัดครูเข้าสอนแทนได้ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานทางวิชาการ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำ ใช้ ปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนบูรณาการอาเซียน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นอาเซียน จัดหา ทำ ใช้ บำรุงรักษาและส่งเสริมการผลิตสื่ออาเซียน จัดสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ผ่าน ในการจัดการเรียนรู้อาเซียน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นอาเซียน

4. การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนสู่อาเซียน ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ด้านอาเซียนและเทคโนโลยี กำหนด ดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาครู ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จัดบรรยายภาควิชาการด้านอาเซียนในโรงเรียน ส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียน

5. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน หมายถึง การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อาเซียน สร้างและปรับปรุงเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ มี

เอกสาร แบบฟอร์มการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และงานทะเบียนนักเรียนในการจัดการเรียนรู้อาเซียน

6. การแนะแนวการศึกษา หมายถึง การแต่งตั้งครูแนะแนว เพื่อรับผิดชอบ ดูแล การแนะแนวการศึกษาในประชาคมอาเซียนให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษา สถาบันต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนให้นักเรียนได้รับทราบแนะแนวอาชีพต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การแนะแนวการศึกษา กับโรงเรียนหรือเครือข่ายอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียนและติดตามและประเมินผลการแนะแนวการศึกษา ในประชาคมอาเซียน และนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

7. การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน และมีการประเมินผลในด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชา/สาระเพิ่มเติม/เนื้อหาที่บูรณาการอาเซียนศึกษา